

УДК 027.7:[025.5:004.45:378.12]

О.О. Подрезенко

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Бібліотека

БІБЛІОТЕЧНИЙ СЕРВІС ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІЙ ПІДТРИМЦІ НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ (З ДОСВІДУ РОБОТИ БІБЛІОТЕКИ ВДНЗУ «УМСА»)

Розглянуто місце бібліотечного сервісу на базі інформаційних технологій в інформаційно-аналітичній підтримці науково-освітнього процесу.

Рассмотрена роль библиотечного сервиса на базе информационных технологий в информационно-аналитической поддержке научно-образовательного процесса.

The role of library services based on information technologies in the information and analytical support of the scientific and educational process .

Ключові слова: бібліотека УМСА, бібліотечний сервіс, інформаційно-аналітична підтримка, електронні інформаційні системи.

Ключевые слова: библиотека УМСА, библиотечный сервис, информационно-аналитическая поддержка, электронные информационные системы.

Keywords: library UMSA, library service, information support, analytical support, electronic information system.

Розвиток глобального електронного інформаційного простору має визначальний вплив на загальні процеси інформаційної трансформації світу, формуючи появу інформаційного суспільства. Саме інформатизацію науки, освіти та культури було визначено серед пріоритетних напрямів Постановою Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему:

«Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України» [4].

Постійне розширення інформаційного простору та спектру інформаційних ресурсів у галузі вищої освіти обумовлюють і діяльність бібліотек вишів, важливим завданням яких є максимальна відповідність запитам навчального та наукового процесів, відповідно до Закону України «Про стандартизацію», а саме ДСТУ ISO 16439:2016 (ISO 16439:2014, IDT) «Інформація та документація. Методи та процедури оцінювання впливу бібліотек» [2].

Переробка значних масивів інформації з метою отримання відповіді на вузькоспеціальне питання перетворилася якщо не в основний, то в ключовий вид діяльності науковця, що потребує застосування спеціальних знань та навичок, пов'язаних з інформаційно-аналітичною діяльністю. Для удосконалення наукової діяльності сучасного наукового співробітника виникає проблема створення інформаційно-аналітичної підтримки з боку бібліотеки для забезпечення умов щодо швидкого пошуку інформації, її аналізу, синтезу та аналітичної переробки для видобування найбільшої кількості релевантної інформації. Саме бібліотеки, як інформаційні осередки та зберігачі інформаційних ресурсів, мають безпосередній досвід аналітичного аналізу, бо саме бібліотекарі мають найбільший досвід уточнення запитів користувачів та займаються аналітичною обробкою та систематизацією джерел інформації. А у силу професійного покликання задовольнити якомога повніше запит користувача, саме бібліотекарі активно опановують зовнішні джерела інформації.

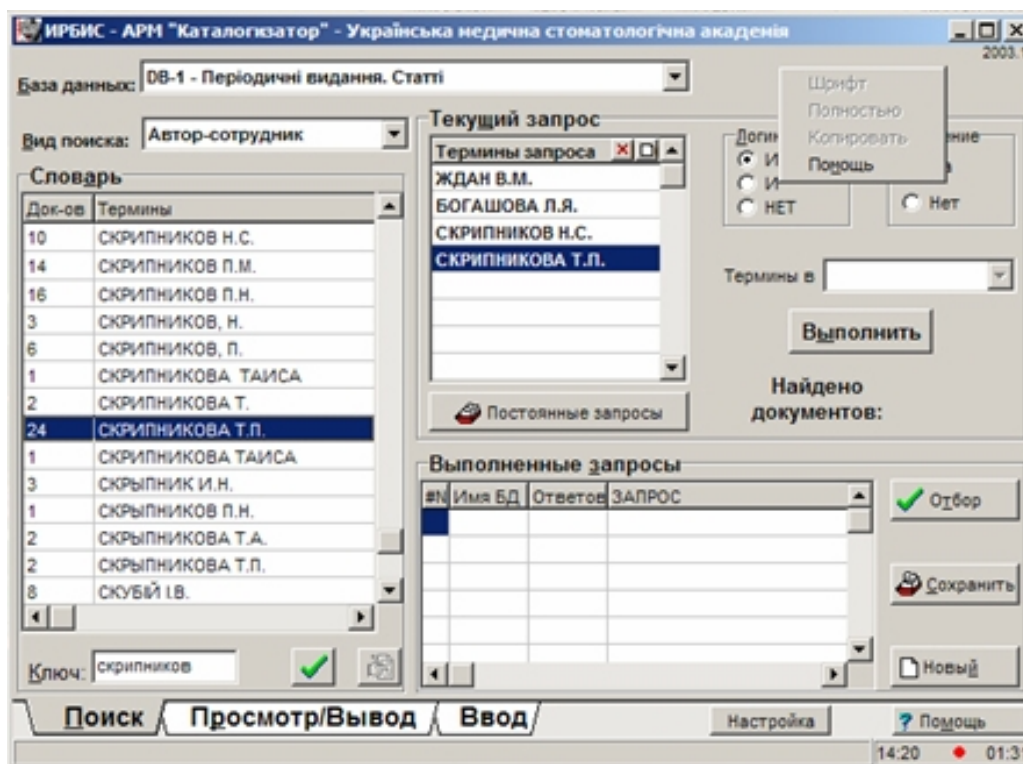
Стрімкий розвиток медицини як науки спонукає і науковців нашого ВНЗ звертатись до найпопулярніших пошукових систем та наукометричних баз даних, таких як PubMed, Google Scholar, BASE, Worldcat та інших, до цифрових архівів журналів у відкритому доступі. Посилання на ці бази представлені на

блосі бібліотеки у розділі «Корисні лінки», але часті звернення до інформаційно-бібліографічного відділу з запитом щодо пошуку літератури з найскладніших вузькоспеціальних тем говорить про затребуваність суто професійних навичок бібліографів з опрацювання великих інформаційних масивів, їх аналітичного мислення, вміння наукового пошуку та систематизації знайденого. Тут можна виділити затребувану науковцями наукометричну базу даних PubMed, в якій оперативно викладаються абстракти публікацій англійською мовою, навіть перш ніж вони індексуються у MeSH і додаються в Medline. Зараз багато науковців, викладачів вільно володіють професійною англійською мовою і їх приваблюють найсвіжіші записи викладених у базі медичних статей, тим більше, що багато абстрактів містять посилання на повні тексти статей, деякі з яких є у вільному доступі в PubMed Central. Також приваблює колекція доступних повнотекстових книг та інші дані NLM. Але для здійснення всеоб'ємного наукового пошуку необхідно мати професійні знання словника MeSH (Медичні предметні рубрики), який використовується для індексування статей і який може вимагати складної стратегії пошуку. Такий пошук найкраще здійснюється бібліотекарями-бібліографами.

Створення у бібліотеках власних електронних колекцій сприяє інформаційно-аналітичній підтримці наукового процесу доступних у зручному для наукових працівників вигляді завдяки мережі Інтернет. Значні електронні колекції інформаційних наукових і освітніх ресурсів лягають в основу створення електронних бібліотек, як самостійних інформаційних систем, передбачених у Законі України «Про Національну програму інформатизації», де затверджена Державна програма «Електронна бібліотека» [1, 8]. Вони дозволяють зберігати усі наукові надбання в єдиному сховищі, чим значно підвищують рівень надання інформаційних послуг.

Ще один шлях – створення репозитаріїв, вишівських або бібліотечних електронних архівів наукових праць та матеріалів, які супроводжуються спеціальною ліцензією Creative Common, що дає обов'язкове посилання на автора та дозволяє використовувати матеріал всім бажаючим завдяки відкритому доступу.

Безумовно, зазначені форми зберігання та обміну матеріалами працюють на імідж науковців та науково-освітнього закладу в цілому. Але оскільки бібліотека ВДНЗУ «УМСА» знаходиться ще на початку створення таких форм зберігання інформації, основною пошуковою системою бібліотеки є електронний каталог на базі програмного забезпечення АБІС Ірбіс, який є продуктом у першу чергу аналітичної обробки документів, і тільки він на сучасному етапі надає найповнішу інформацію про документи, які зберігаються у фондах бібліотек, та надає можливість дослідити науковий внесок науковців-співробітників академії. Вид пошуку «Автор-сотрудник» надає можливість виокремити всі публікації науковців вишу.

Під час заведення будь-яких документів в електронний каталог (книг, брошур, авторефератів, дисертацій тощо) та аналітичного розпису статей з медичних журналів при заповненні відомостей про автора(ів), обов'язково заповнюємо підполе «Работает в данной организации», якщо автор є співробітником Української медичної стоматологічної академії. А зазначена кількість публікацій автора говорить про його активність, як часто він друкується. У такий спосіб можна дослідити авторську активність науковців ВНЗ.

Таким чином, бібліотеки мають необмежені ресурси для інформаційно-аналітичної підтримки науково-освітнього процесу, а наскільки повно ця підтримка буде реалізована, залежить, насамперед від матеріально-технічного забезпечення, інженерної підтримки, ініціативи та зацікавленості самих науковців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04.02.1998 № 74/98-ВР : редакція станом на 01.08.2016, підстава 922-19 / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/74/98>.

2. Про стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII : редакція станом на 10.02.2016, підстава 124-19 / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>.

3. Про прийняття національних нормативних документів України, гармонізованих з міжнародними та європейськими нормативними документами, та скасування національних стандартів України : наказ № 244 від 22 серп. 2016 р. / Нац. орган стандартизації ДП «УкрНДНЦ» – Режим доступу : http://uas.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1738&Itemid=5.

4. Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України : постанова Верховної Ради України Про Рекомендації парламентських слухань від 31.03.2016 № 1073-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2016. – № 17, ст.191. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1073-19#n13>.

5. Биков В. Ю. Електронні бібліометричні системи як засіб інформаційно-аналітичної підтримки науково-педагогічних досліджень / В. Ю. Биков, О. М. Спірін, Н. В. Сороко // Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. праць. – Львів : ЛДУ БЖД, 2015. – Ч. 1. – С. 91–100.

6. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти / В. Ю. Биков // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 1 (15). – Режим доступу : <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>.

7. Использование информационно-коммуникационных технологий в целях развития : резолюция Генеральной Ассамблеи ООН от 19 дек. 2014 г. № A/70/469 / Генеральная Ассамблея ООН. – Режим доступа : http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ares69d204_ru.pdf.

8. Іванова С. М. Наукова електронна бібліотека НАПН України як засіб інформаційно-аналітичної підтримки педагогічних досліджень / С. М. Іванова // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2015 – № 6 – С. 38–43.

9. Ільганаєва В. О. Аналітика в структурі бібліотечної діяльності / В. О. Ільганаєва // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. праць. – Х., 2007. – Вип. 23. – С. 109–117.

10. Інформаційно-аналітична підтримка діяльності університету: інтегрована інформаційна система / А. В. Васильєв, В. В. Хоменко, В. О. Любчак [та ін.]. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – 126 с.

11. Кільченко А. В. Використання електронних інформаційних систем відкритого доступу для планування наукових досліджень в галузі освіти // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2015. – Т. 49, № 5. – С. 176–186.

12. Кобелєв О. М. Проблема визначення інформаційно-аналітичної діяльності / О. М. Кобелєв // Соціальні комунікації : матеріали Міжнар. наук. конф., 26–27 лют. 2009 р., Харків : у 2 ч. Ч. 1 / Харк. держ. акад. культури. – Х., 2009. – С. 88–90.